

NIVON
Arnhem e.o.

Actief | Geest | Kunst | Literatuur | Muziek | Natuur

HVMANISTISCH
VERBOND

Solidair, eerlijk en groen
Programma 2025-2026

Vooraf

Het loont om lid te zijn, of te worden, van Nivon; behalve dat je de vereniging steunt, krijg je altijd korting op tal van zaken. Sowieso op alle activiteiten in dit boekje maar ook op bijvoorbeeld wandelroutes of overnachtingen in een Natuurvriendenhuus. Alle ledenprijzen gelden zoals altijd, ook voor leden van onze samenwerkingspartner HV Arnhem-Rijnstreek en omgekeerd.

Gelrepas? Ledenprijs!

Ook dit jaar geldt de ledenprijs voor alle activiteiten als je een Gelrepas hebt. De cursussen waar je met je Gelrepas bovendien 20% extra korting krijgt, zijn Boekbinden, Kunstgeschiedenis, Tekenen en Sterrenkunde. Bij de betreffende activiteit vind je het logo van de Gelrepas.

Aanmelden? Nieuwe website!

Aanmelden voor alle activiteiten, incl. lezingen is noodzakelijk. Om het vele werk voor onze vrijwilliger Ineke van de administratie iets te beperken, dan wel te vergemakkelijken verzoeken we u vriendelijk doch nadrukkelijk het aanmelden via de website te doen. Mocht dat nou echt niet mogelijk zijn, vraag dan iemand in je omgeving, dat moet lukken, toch? www.arnhem.nivon.nl

Alle activiteiten zijn in ons gebouw De Wasserij, tenzij anders vermeld.

Adres: Molenbeekstraat 26A Arnhem, tussen huisnr's. 16 en 18.

Tel.nr 06 – 45 15 05 67

(spreek de voice-mail in, u wordt teruggebeld)

Hartelijk welkom

Dit jaar bestaat onze afdeling 100 jaar en bij de seizoensopening staan we daar zeker bij stil!

Dit programmaboekje biedt weer volop inspiratie en mogelijkheden voor ontmoeting. Onze bekende cursussen zoals kunstgeschiedenis, yoga, boekbinden, tekenen en onze filmmiddag zijn natuurlijk van de partij én hebben we ook tal van nieuwe zaken.

We noemen er een paar: een cursus fotografie, een cursus op zoek naar je voorouders en een korte cursus over vrouwelijke componisten. Ook zijn er weer gespreksgroepen over actuele thema's én eentje over de zogeheten winterperiodes in je leven.

Muziek maken en samen zingen blijft als vanouds; kom meedoen, het is erg leuk!

Onze huisgenoot, de Archeologische Vereniging (AWN), organiseert een cyclus van drie lezingen (de laatste met excursie) over Romeins Nederland. En het drieluik over de herkomst van Nivon die afgelopen jaar werd gehouden, krijgt een boeiend vervolg onder de titel De Toekomst.

Samen met onze andere huisgenoot, het HV, is er een vijftal lezingen onder de titel Oorlog en Vrede. Een thema dat zeer actueel is en veel vragen oproept. Het belooft een boeiende serie te worden.

Namens het bestuur en andere vrijwilligers wensen wij u een plezierig en inspirerend seizoen toe.
We kijken naar u uit!

Eva, Frans, Gerrit, Helga, Ineke en Laura
van de Programmacommissie

Seizoensopening Grootouders voor het Klimaat

Nivon en HVAR openen samen weer het nieuwe seizoen, vol met inspirerende lezingen, informatieve cursussen en volop gelegenheid elkaar te ontmoeten.

Voor Nivon is 2025 een bijzonder jaar: 100 jaar geleden werd de afdeling opgericht en na gedwongen stilstand door de oorlog, tachtig jaar geleden weer heropgericht.

Dannie Brus, onze oud-voorzitter en met hart en ziel verbonden aan het Nivon, kijkt samen met ons terug maar inspireert ook voor een levendige en actieve toekomst van onze vereniging.

Onze gasten zijn de Grootouders voor het Klimaat (GvhK). Deze beweging is in meerdere landen actief en sinds 2016 ook in Nederland. In september 2022 is in Arnhem e.o. ook een groep gestart.

Deze grootouders zijn bezorgd over de toekomst van de aarde – door de klimaatverandering – en daarmee voor de toekomst van onze kleinkinderen. Zij willen een leefbare aarde voor hen en volgende generaties achterlaten.

Ella Schadd van de lokale groep, vertelt deze middag over de doelen en activiteiten van GvhK. Zij spreken de politiek aan en organiseren tal van groene acties. Door kinderen voor te lezen en te vertellen over de aarde en door het zingen in het 'klimaatkoor', wordt de schoonheid van de natuur en de waarde daarvan doorgegeven.

Wanneer: zondagmiddag 31 augustus
Start: 14.30 uur, inloop vanaf 14.00 uur
Kosten: Gratis
Aanmelden niet nodig

Yoga

In de huidige maatschappij vol prikkels van o.a. tv, computer en telefoon, zorgt yoga voor een balans tussen lichaam, geest en ziel. De yogahoudingen geven je meer kracht, maken je flexibel en bevorderen het evenwicht op alle fronten. Blokkades worden opgeheven waardoor de energie weer vrij kan stromen en je lichaam beter kan functioneren. Het goed gebruiken van je ademhaling bevordert het zuurstofgehalte waardoor spieren en organen meer energie krijgen.

Heb je bepaalde lichamelijke klachten, bespreek dit dan van tevoren met de docent. De lessen kunnen op persoonlijk niveau aangepast worden.

Na de les is er de mogelijkheid om gezamenlijk een kopje thee/koffie te drinken.

Meenemen naar de les: een matje en een kussentje. Instromen kan gedurende het hele seizoen, tenzij de groep vol zit.

*Nothing is more precious
than being in the present
moment.*

Fully alive, fully aware.

Thich Nhat Hanh

code 402

Wanneer:	33 x op woensdagmorgen van 9.30-10.30 uur
Data:	3, 10, 17, 24 sept, 1, 8, 22, 29 okt, 5, 12, 19, 26 nov, 3, 10, 17 dec, 7, 14, 21, 28 jan, 4, 11, 25 febr, 4, 11, 18, 25 mrt, 1, 8, 15, 22 apr, 6, 13, 20 mei
Docent:	Grace Luijkenaar-van Norden
Kosten:	Leden € 315, niet-leden € 355
Max.	14 personen

Fotograferen

Wil je prachtige foto's maken met je camera of telefoon maar weet je niet goed waar je moet beginnen? Dan is deze beginnerscursus fotografie precies wat je zoekt! Of je nu een simpel snapshot wilt maken of je creativiteit wilt ontwikkelen, deze cursus helpt je het beste uit je toestel te halen. Je ontdekt niet alleen de basisprincipes van fotografie, maar leert ook hoe je technieken zoals compositie, belichting en focus kunt gebruiken om je foto's te verbeteren. Geen ingewikkelde termen, maar praktische tips die je direct kunt toepassen. Na de eerste drie bijeenkomsten bepalen we samen of we meer aandacht besteden aan technische aspecten of juist meer aan de praktijk. Bij dat laatste plannen we lessen op een locatie waar we kunnen fotograferen en de geleerde technieken in de praktijk brengen.

Avond 1: Inleiding tot fotografie & jouw camera

Avond 2: Compositie – Hoe maak je een aantrekkelijk beeld?

Avond 3: Belichting en het gebruik van licht

Avond 4: Focus en scherpte – De kunst van het juiste detail

Avond 5: Foto's kiezen voor serie of reportage

Na deze cursus ben je in staat om zelfverzekerd en met meer kennis prachtige foto's te maken, of je nu een camera of smartphone gebruikt. Ontdek de creativiteit die je nodig hebt om foto's te maken die echt indruk maken! Schrijf je vandaag nog in en ontdek de fotograaf in jezelf!

Wanneer: 5 x op maandagavond, 19.30-21.30 uur
Data: 1, 8, 15, 22, 29 september 2025
Docenten: Christiane Bahr en Ron Giling
Kosten: Leden € 70, niet-leden € 80
Max. 10 personen

code 426

Romeins Nederland

Gekke Jongens die Romeinen Een bekende opmerking van Obelix maar zo gek waren die Romeinen niet! Rondom Arnhem is de Romeinse Tijd op veel plaatsen zichtbaar. Aan de hand van drie lezingen wordt ingegaan op Romeins Nederland.

Lezing 1 Geschiedenis van het West Romeins keizerrijk, van 29 voor Christus, keizer Augustus tot 410 na Christus; de val van Rome door de Visigotische koning Alarik. De levens van keizers worden geschetst met beeldmateriaal en extra aandacht wordt gegeven aan keizers die mogelijk in Nederland zijn geweest.

Spreker: Rob Nijssse

Lezing 2 De waterwerken in de Rijn-Maasdelta. In de Romeinse Tijd was vervoer over water de enige manier om snel en betrouwbaar goederen en mensen te verplaatsen. Bekend zijn de grote rivieren als de Rijn, de Waal en de Maas. Ook gegraven waterwegen zijn via de Romeinse geschiedschrijvers als Tacitus bekend. Denk aan het kanaal van Corbulo en de dam van Drusus.

Spreker: Jan Verhagen

Lezing 3 Langs de rivier de Rijn legden de Romeinen vanaf het begin van onze jaartelling tot circa 400 na Christus een versterkte grens aan: de Limes. Een groot aantal grote en kleine versterkingen, verbonden door een zes meter brede legerweg, vormde een groot lint van de monding van de Rijn naar Zuid-Duitsland alwaar de Donau de taak als grensrivier overneemt. In de lezing ligt het accent op de omgeving van Nijmegen en Arnhem. Aansluitend aan de lezing is er gelegenheid het Castellum in Meinerswijk te bezoeken.

Spreker: Wil Kuijpers

code 323

code 324

code 325

Wanneer: Lezing 1 en 2: woensdagavond
van 19.30 uur tot 21.30 uur in de Strijksaal
Lezing 3: zaterdagmiddag van 14.00 tot 16.00 uur
in de Romeinse Tuin (Hannesstraatje 2a, 6843 NV Arnhem).

Data: 10 en 17 en 27 september 2025

Kosten: Per lezing: leden € 7,50, niet-leden € 10

Leden van de Archeologievereniging (AWN) betalen de ledenprijs

Schaken

Deze activiteit wordt georganiseerd in samenwerking met de Arnhemse Schaakvereniging (ASV).

Steeds meer mensen kennen de regels van het schaken. Vaak leert men het al op de basisschool. Toch is de drempel om bij een schaakvereniging te gaan spelen vaak te hoog. Daardoor komen veel mensen er niet toe om eens een partij te spelen. En dat is vreemd want schaken is voor jong en oud en het houdt je geest jong.

Schaken is ook bij uitstek een sport waar je je creativiteit in kwijt kunt. Een ander element is het strijden met een opponent, die na de partij een gezellige gesprekspartner kan zijn.

Kortom: schaken slecht ook drempels. Vooral beginnende schakers zijn van harte welkom.

U wordt ingedeeld in een aparte groep waaraan u op uw eigen niveau kunt deelnemen. Aanmelden is niet nodig.

Wanneer: 8 x op de 1ste dinsdag van de maand. Van 13.30 - 14.00 uur aanmelden en vrij schaken. Van 14.00 - 17.00 uur drie partijen in toernooivorm, 25 min. p.p.
Data: 2 sept, 7 okt, 4 nov, 2 dec, 6 jan, 3 febr, 3 mrt, 7 april
Kosten: Vrij entree

Wil je zingen? Zing dan mee!

Samen zingen is heerlijk en ontspannen, je wordt er vrolijk van! Zingen hoort ook al heel lang bij het Nivon. Onder leiding van Truus Siddré gaan we op zondagmiddag de sterren van de hemel zingen en onszelf een heerlijke middag bezorgen. Het doel is lekker zingen met elkaar maar zeker ook mooi zingen. Ondertussen werken we voorzichtig aan een eigen repertoire. Het is daarom fijn als je alle zondagen komt, zodat we iets op kunnen bouwen. Maar je bent sowieso altijd welkom.

Het repertoire bestaat uit wereldmuziek, dat wil zeggen traditionele muziek van over de hele wereld, bijv. het bekende Bella Ciao.

Laat jij jouw stem ook klinken?

code 330

Wanneer: 7 x op zondagmiddag van 14.00 – 16.00 uur 14 sept., 12 okt., 16 nov., 8 febr., 8 maart, 12 april, 10 mei.
Dirigent: Truus Siddré
Kosten: Leden € 70, niet-leden € 87,50

Zoeken naar voorouders

In deze cursus krijgt u uitleg over hoe u op internet kunt zoeken naar gegevens over geboorte, huwelijk en overlijden van uw voorouders. Ook maakt u kennis met het zoeken naar gegevens in archieven.

Om een beeld te krijgen van het leven van uw voorouders is er ook aandacht voor beroepen, namen, belastingen enzovoort. Tijdens de cursus is er mogelijkheid om met hulp van de docent zelf verder onderzoek te doen.

Afbeelding: Arnhem ca. 1905; familie Meijnhardt-Sijberden van de Garage/smederij in de Vlijtstraat. De familie woonde op de Eusebiusbuitensingel. Kinderen: Links boven: Johanna Geertruida, midden: Maria Sophia, links voor: Mien en op schoot Dirk Frederik
Foto beeldbank Gelders Archief (publiek domein).

Wanneer: 5x op dinsdag
van 14.00-16.00 uur
Data: 30 sept. , 7, 14, 21, 28 okt.
Docenten: Nederlandse Genealogische Vereniging
Kosten: Leden € 50, niet-leden € 60

Max. aantal deelnemers: 12

Voor meer informatie over de inhoud van de cursus kunt u contact opnemen met Paul Tweehuysen
bestuurslid2-nym@ngv.nl

code 908

Samenspel muziekgroep

Fijn met elkaar musiceren. Er wordt van alles gespeeld, naast barok- en klassieke muziek ook moderne en volksmuziek.

Iedereen die een instrument bespeelt kan meedoen. Kom eens kijken of liever, kom meedoen, want door mee te spelen ervaart u het best hoe het is om in zo'n muziekgroep te spelen.

Wanneer: 14 x op vrijdag van 13.30 tot 15.30 uur (meestal eens per 14 dagen)
Data: 19 sept, 3, 17 en 31 okt, 14 en 28 nov, 19 dec, 16 en 30 jan, 13 en 27 febr, 13 en 27 mrt, 10 apr
Docent: Truus Siddré
Kosten: Leden € 145,
niet-leden € 175. Bijkomende kosten:
Bladmuziek te voldoen aan docent
Max. aantal deelnemers: 30

code 531

Filmbijeenkomsten

Ook komend jaar weer wordt elke maand een film vertoond, met uitzondering van de maanden augustus en december. Meestal is dat de derde zondag van de maand. De films die worden vertoond zijn vaak wat oudere 'filmhuis films', die vanwege groot succes zeer de moeite waard zijn om ook nu te bekijken. Kom eens een keer langs, alleen of met een bekende. De gezelligheid en het kleinschalige karakter van deze bijeenkomsten zullen vast bevallen. Daarnaast is het een leuke gelegenheid om met andere Nivonners in contact te komen. Iedere maand staat in Mededelingen vermeld welke film er wordt vertoond. Na afloop is er gelegenheid samen een drankje te drinken. De kosten hiervan zijn voor eigen rekening.

Wanneer: zondag 21/9, 19/10, 16/11
2025 18/1, 15/2, 15/3, 19/4, 17/5,
21/6, 19/7 **2026**

Tijd: 14 uur, inloop vanaf 13.30 uur

Kosten: Leden € 7,50, niet-leden
€ 10, incl. koffie/thee in de pauze.

Aanmelden: Van te voren graag opgeven, maar wie spontaan komt is ook van harte welkom. Dat kan via tel. 026 3336058 of mededelingen@nivon-arnhem.nl

Oorlog en vrede Vijf lezingen

Zijn er antwoorden, en zo ja welke, op de vragen in de huidige wereld waarin conflicten en oorlogen woeden, vrede kwetsbaar is en waarin waarden als gelijkheid en vrijheid bedreigd worden door autoritaire stromingen. Samen met gerenommeerde inleiders willen we perspectief bieden op de complexe situatie en richting geven aan hoe wij hierin een weg kunnen vinden. De eerste drie lezingen worden georganiseerd door HVAR en vinden plaats in het najaar. Nivon neemt in het voorjaar van 2026 de andere twee lezingen voor haar rekening. Inhoud en data worden tegen die tijd bekend gemaakt via de gebruikelijke kanalen.

Sprekers

Bijeenkomst 1: Robbert Bodegraven:
een humanistische houding t.a.v. oorlog en vrede.

Bijeenkomst 2: Harald Weidemann: het conflict versus samenwerking,
een filosofische en sociologische benadering.

Bijeenkomst 3: Harry Rogge: Oorlog en Vrede een Europese dimensie:
hoe wordt Europees omgegaan met conflict en samenwerking.

Bijeenkomst 4: informatie volgt.

Bijeenkomst 5: informatie volgt.

De lezingen kunnen onafhankelijk van elkaar worden gevolgd.

Wanneer: woensdag 24 september van 19.30 uur tot 21.30 uur
zondag 5 oktober van 14.30 uur tot 16.30 uur
donderdag 9 oktober van 19.30 uur tot 21.30 uur
Kosten: Leden € 15, niet-leden € 20 (per lezing)

code 921

code 922

code 923

code 924

code 925

Boekbinden Iedereen kan het!

Inspirerend voor beginners en gevorderden als je ambachtelijk en creatief bezig wilt zijn. Via een logische, stapsgewijze aanpak doe je kennis en vaardigheden op om zelfstandig

- boeken te maken met een persoonlijke uitstraling
- soorten bindingen en banden te maken bv leperello (harmonica binding) in meerdere variaties
- of kleine boekjes, toverboekjes en boeken naar ontwerp van docent maken
- dozen en doosjes maken

We streven naar een mooi eindproduct en wie weet een expositie van ons werk.

Voor de eerste les meenemen: snijmat, stanleymesje, metalen liniaal, schaar, vulpotlood van 0,5 mm, gum en notitieboekje

code 424

Wanneer: 9 x op maandag van 13.30 tot 16.00 uur
Data: 29 sept. 6, 20, 27 okt. 3, 10, 17, 24 nov. en 1 dec.
Docent: Leonie Vollenberg
Kosten: Leden € 172,50, niet-leden € 210
Gelrepas € 138,00
max. aantal deelnemers: 8

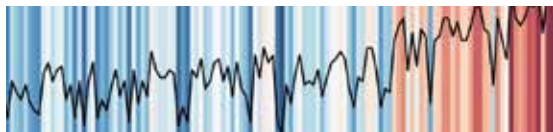
De maatschappij en ik

Sombert u ook wel eens over de staat van onze democratie? Zit u niet zozeer verlegen om een mening, als wel de onderbouwing daarvan? Misschien is de gespreksgroep 'De maatschappij en ik' dan iets voor u.

Onderwerpen die behandeld worden, zijn o.a. geopolitiek, migratie, klimaatverandering en de kloof tussen arm en rijk.

Aan de hand van artikelen, podcasts en video's kijken en luisteren we naar het functioneren van de democratie. Zijn er problemen en hoe urgent zijn ze? Hoe worden ze benaderd? Welke belangen zijn er?

Er wordt gewerkt met de methode 'Ruim en evenwichtig oordelen': in onderling vertrouwen elkaar de ruimte geven om stelling te nemen.

Wanneer: Maandag van 10.00- 11.30
Kosten: Leden € 25, niet-leden € 30
Data: data 6 okt, 3 nov, 1 dec.
Begeleider: Agnes Legierse
mede-ontwikkelaar van
'Ruim en evenwichtig oordelen'.
Maximaal 12 personen

code 701

Leeskring: bespreken van boeken

Lezen als ontdekkingsreis. Elk seizoen bespreken we vijf romans die de moeite waard zijn. Om de diversiteit van boeken te garanderen zijn er voor het komende seizoen de volgende schrijvers geselecteerd:

1 Eduardo Halfon	Tarantula	Koppernik 2024
2 Don Delillo	De stilte	Ambo/Anthos 2021
3 Frode Grytten	De laatste dag van de veerman	Atlas Contact 2024
4 Paulus Hochgatterer	De dag dat mijn grootvader een held was	Wereldbibliotheek 2019
5 Titel volgt nog		

Korte omschrijving per titel:

- 1 Halfon schrijft over twee broers die door hun ouders teruggestuurd worden vanuit de VS naar Guatemala opdat ze hun wortels niet zullen vergeten, want ze weten weinig van hun geboorteland.
- 2 Delillo in de nabije toekomst valt op een dag de stroom uit.
- 3 Grytten Op een regenachtige dag in november wordt de gewezen veerman wakker en weet dat het zijn laatste dag op aarde is.
- 4 Hochgatterer Aan het eind van W.O. II bezet een groep vluchtende Duitse soldaten een boerderij

NB de nummers komen overeen met de volgorde waarin de boeken behandeld worden.

- Wanneer: 5 x op vrijdagmorgen van 9.30 – 12.00 uur.
Data: 3 okt, 21 nov, 30 jan, 6 mrt, 10 apr
Docent: Jopie den Besten.
Kosten: Leden € 75, niet-leden € 90.
Bijkomende kosten:
Boeken; Boek 1e bijeenkomst zelf aanschaffen

code 225

Kernenergie in Zeeland?

De meeste mensen zijn òf voor òf tegen kernenergie: 'rechts' is meestal voor, terwijl 'links' de voorkeur geeft aan 'renewals', energie uit zon en wind. Na de rampen in Tsjernobyl en Fukushima was kernenergie bij velen zelfs helemaal uit de gratie.

Door nieuwe technieken en verbeterde veiligheid is de discussie echter weer opgelaaide.

De regering onderzoekt bijv. of Borssele langer open kan blijven en wil vier nieuwe kerncentrales bijbouwen in Zeeland.

Maar, hebben we kernenergie eigenlijk wel nodig? Of leveren zon en wind betrouwbare en betaalbare energie? En hoe gaat het als de zon niet schijnt en de wind niet waait? En het overvolle stroomnet dat nu al de energie niet kwijt kan?

Deze avond biedt veel informatie zodat u met deze vragen uit de voeten kunt en zich een gefundeerde mening kunt vormen.

Wanneer: maandag 6 oktober 2025,
19.30 – 21.30 uur
Kosten: Leden € 7,50, niet-leden € 10
Spreker: Stijn Mattheij

code 321

Brancusi

Lezing tentoonstelling

De werken van Brancusi komen naar Nederland omdat Centre Pompidou voor meerdere jaren gesloten zal zijn. H'ART Museum presenteert de allereerste solotentoonstelling van Brancusi in Nederland en brengt een omvangrijk overzicht van de grondlegger van de moderne beeldhouwkunst. In zijn werk probeert Brancusi alle overbodige elementen van een object weg te laten. "In de kunst is eenvoud geen doel, maar men komt door het benaderen van de ware betekenis van de dingen, ondanks zichzelf, tot eenvoud."

Brancusi had, behalve voor de natuur, ook aandacht voor de vormen van de Roemeense boerencultuur. Ook de invloed van de Afrikaanse sculptuur en de gepolijste, regelmatige vormen van de machine hebben hem bekoord.

Een ander kenmerk van zijn kunst is zijn gevoel voor materialen, geërfd van de cultuur van zijn afkomst. Vanaf 1910 werkte Brancusi zelf met het materiaal, in tegenstelling tot de meeste collega's die werklui in dienst namen voor het zware werk.

De expositie is van 20 sept. 2025 tot 18 jan. 2026 te zien in H'ART Museum in Amsterdam.

code 215

Wanneer: Vrijdag 7 november 2025, 14:00-16:00 uur

Docent: Inge van Velzen

Kosten: Leden € 7,50, niet-leden € 10

Docent: Inge van Velzen

Foto: Constantin Brancusi, "La Muse endormie",
1910 © Succession Brancusi © Centre Pompidou

80 Jaar vrijheid: kunst tijdens onderdrukking

De decennia tussen de twee wereldoorlogen -het interbellum- waren woelige jaren. Kunstzinnige stromingen wisselden elkaar in hoog tempo af. Ook maatschappelijk en politiek waren het turbulente tijden.

Toen de dictatuur van het communisme en het fascisme zich in de jaren 20 en 30 over bijna heel Europa verspreidde, maakten kunstenaars hun keuze: vluchten, in het verzet of bij de ondergrondse gaan of meegaan met deze maatschappelijke ontwikkelingen.

In vier bijeenkomsten kijken we eerst hoe in drie dictaturen de kunstenaars reageerden op de druk die op hen werd uitgeoefend. Vervolgens bespreken we hoe de bezetter in Nederland omging met de tot dan toe vrije kunsten en hoe deze kunstenaars hierop reageerden.

code 211

Wanneer: Donderdagmiddag 14:00-16:00 uur
6-13-20-27 november 2025
Docent: Inge van Velzen
Kosten: Leden € 55, niet-leden € 70
Gelrepas € 44,00

*De zeven doodzonden
Schilder: Otto Dix,
Jaartal: 1933
Staatliche Kunsthalle,
Karlsruhe, Duitsland*

Arnhem in Dialoog

De Dag van de Dialoog is over komen waaien uit de VS waar men na 9/11 bedacht dat het goed zou zijn om met elkaar in gesprek te gaan als positieve en verbindende reactie op de aanslagen.

De eerste Dag van de Dialoog in Nederland was in 2002 in Rotterdam en heeft zich daarna over ons land verspreid.

Dit jaar valt Arnhem in Dialoog in de periode van vrijdag 31 oktober t/m zondag 9 november.

Nivon organiseert samen met het HVAR twee Dialoogtafels in De Wasserij, maar u kunt ook elders deelnemen. U gaat met onbekende mensen in gesprek en dat is vaak verrassend en inspirerend.

Aanmelden niet nodig. www.arnhemdialoog.nl

Wanneer: 6 november
Tijd: 20.00 - 22.00 uur
Kosten: gratis
Aanmelden is niet nodig

Vrouwelijke componisten: waarom kennen we er maar zo weinig?

Ook al zijn ze niet of nauwelijks bekend, er zijn wel degelijk vrouwen die klassieke muziek componeerden. Kassia uit de Grieks-Byzantijnse tijd, wier naamdag nog altijd wordt gevierd, en Hildegard von Bingen mogen nog wel op enige bekendheid rekenen.

Maar wie kent de uitzonderlijk getalenteerde Barbara Strozzi en Francesca Caccini uit de 17e eeuw? En dan waren er nog vrouwen die in de schaduw stonden van echtgenoot of broer: Clara Schumann-Wieck, Fanny Hensel-Mendelssohn en Alma Mahler.

Lili Boulanger stierf helaas erg jong maar zij behaalde als eerste vrouw in 1913 de 'Prix de Rome' met de cantate "Faust et Hélène". Haar zus Nadia componeerde zelf niet meer maar stelde alles in het werk om het werk van Lili onder de aandacht te houden.

In deze korte cursus volgen we het leven en het werk van deze bijzondere vrouwen. We luisteren naar hun muziek en kijken onder welke omstandigheden zij hun talent juist wel of niet konden ontplooiën.

Wanneer: 2 x op dinsdagmiddag
van 14.00-16.00 uur
Data: 18 en 25 november
Docent: Stijn Mattheij
Kosten: Leden € 27,50, niet-leden € 32

code 545

Clara Schumann Wieck
(Leipzig 1819 –
Frankfurt am Main 1896)

Gespreksgroep 'Winteren'

Iedereen heeft wel momenten in zijn of haar leven die vragen om stilstand: een verlies, ziekte, zorgen, te hard gewerkt. Deze periodes komen en gaan, net als de seizoenen. En zoals in de natuur de winter gebruikt wordt om te rusten, kunnen wij deze momenten ook aangrijpen om een stap terug te doen en te 'winteren'.

Wij willen in deze gespreksgroep met elkaar de winters verkennen, begrijpen en misschien gaan koesteren.

De aftrap voor dit thema wordt gedaan door Anne Veenstra, geestelijk verzorger en verbonden aan D3rd Verdieping, centrum voor zingeving.

Inspiratie voor deze gespreksgroep is het boek 'winteren' door Katherine May. Het is niet de bedoeling dat we gezamenlijk het boek gaan lezen.

code 702

Wanneer: dinsdagmiddag 11, 18, 25 november
en 2 december 2025
van 14.00 uur tot 16.00 uur

Begeleiding: Eva Hupkes en Anja Niewind

Kosten: Leden € 35, niet-leden € 40
Maximaal 12 deelnemers

Kijk- en Luistermuseum

In het voormalige Verenigingsgebouw midden in het Bennekomse dorpscentrum vinden we het verrassende Kijk- en Luistermuseum. Het combineert collecties uit de cultuurhistorie van de Zuidwest-Veluwe met een verzameling zelfspelende mechanische muziekinstrumenten. Er is veel te kijken en te luisteren.

Hier ontdekt u hoe men van muziek genoot toen er nog geen elektriciteit was en radio's, cd-spelers of mp3 spelers nog niet bestonden, laat staan streaming. De cultuurhistorische collectie, die dateert van rond 1900, bestaat uit gebruiksvoorwerpen, gereedschappen, streekeigen mutsen, klederdracht en burgerkleding, waaronder ondergoed, nacht- en zwemkleding.

Na afloop drinken we gezamenlijk koffie/thee met cake.

code 909

Wanneer: donderdag 15 januari, 14.00 uur
Kosten: Kosten: eigen vervoer,
Entree museum: MJK gratis; / € 7,50 (prijs 2025)

Waar: Kerkstraat 1, Bennekom
€ 5, incl. koffie/thee met cake
Maximaal 15 personen

NIVON en HVAR organiseren samen het begin van het jaar een bijeenkomst voor leden om elkaar te ontmoeten en bij te praten onder het genot van koffie, thee, een drankje en oliebolletjes. Er is een (muzikaal) optreden!

In De Wasserie
Molenbeekstraat 26a
Arnhem
Prijs: Gratis

Nieuwjaarsbijeenkomst
Zondagmiddag, 4 januari 2026 van 15.30 tot 17.30 uur

Op reis door Rome

Twee gepensioneerde docenten tekenen en kunstgeschiedenis, Rieuwert Catz en Hans Davids, hebben tientallen jaren leerlingen van het gymnasium door Rome rondgeleid. In drie lezingen maken zij een virtuele en vooral visuele wandeling langs de hoogtepunten van Rome en Vaticaanstad. Vanuit het huidige straatbeeld zoomen zij in op de kunsthistorie van deze eeuwenoude stad. Daarbij komen verschillende belangrijke tijdsperiodes aan bod.

De Romeinse oudheid zien we terug in veel bouwwerken. We maken kennis met de invloed van de katholieke kerk en pauzen op de architectuur, beeldhouwkunst en schilderkunst. De renaissance en barok zijn dan belangrijke periodes.

De lezingen zijn toegankelijk voor mensen die nog nooit in Rome zijn geweest. Voorkennis van kunstgeschiedenis is niet nodig. Voor mensen die Rome wel kennen is het een verdieping en herbeleving van de stad. De lezingen worden gepresenteerd met veel foto's en ander plaatmateriaal.

Reis mee door de eeuwige stad.

Wanneer: woensdag 28 jan, 4, 11 februari,
19.30-21.30 uur

Docenten: Rieuwert Catz en Hans Davids

Kosten: Leden € 27,50, niet-leden € 30

code 230

Monet in Nederland

In 1871, alweer 155 jaar geleden, bracht de Franse impressionist Claude Monet een bezoek aan het pittoreske Zaandam. Hij was zo onder de indruk van het Zaanse landschap, de molens, houten huizen en rivier de Zaan, dat hij er maar liefst 25 schilderijen en 9 schetsen maakte. Hij was gefascineerd door de weerspiegeling van de lucht in het water, de onstuimige wolkenluchten, gekleurde huizen, draaiende molens en de vele boten.

Tijdens zijn verblijf in Nederland schreef Monet naar vriend en schilder Camille Pissarro: 'Zaandam is wel bijzonder opmerkelijk en er is genoeg te schilderen voor een heel leven. Ik geloof dat we hier een heel fijn onderkomen gaan hebben. De Hollanders lijken een zeer vriendelijk en gastvrij volk.'

In vier bijeenkomsten bespreken we het Impressionisme in het algemeen en Claude Monet en diens Zaanse bezoek in het bijzonder.

Wanneer: Donderdagmiddag 14:00-16:00 uur
29 jan, 5-12-26 feb 2026
Docent: Inge van Velzen
Kosten: Leden € 55, niet-leden € 70
Gelrepas € 44,00

code 212

Week van de poëzie

De week van de poëzie is van 29 januari t/m 4 februari 2026 en het thema is 'metamorfose'. Ellen Deckwitz, dichter en bekend van haar columns in o.a. NRC, schrijft enkele gloednieuwe gedichten rond dit thema. Op Instagram is Deckwitz te vinden als @la_deck

Jopie den Besten, sinds jaar en dag begeleider van de Leeskring bij Nivon organiseert, speciaal voor deze week, een thema-ochtend over het werk van Deckwitz. Meld je aan als je mee wilt doen én stuur een gedicht van Ellen Deckwitz naar cursussen. arnhem@nivon.nl

Wanneer: woensdag 4 februari 2026, 9.30-12.00 uur
Docent: Jopie den Besten
Kosten: Leden € 15, niet-leden € 18

code 226

Bergsport basiscursus

In februari/maart 2026 start deze cursus weer; meer informatie volgt via de gebruikelijke kanalen of mail naar bergsport-zon@nivon.nl

code 434

Leer het heelal kennen: inleiding Sterrenkunde

In deze cursus krijgt u inzicht in het ontstaan van de planeten en sterren en sterrenstelsels. Onderwerpen als de oerknal, zwarte gaten en exo-planetten komen uiteraard ook aan de orde. Specifieke wiskundige kennis is niet nodig om deze cursus te volgen maar als u alvast meer wilt weten lees dan het 'Handboek Sterrenkunde' van Govert Schilling.

Tijdens de lessen is veel ruimte om vragen stellen en er is een begeleidende syllabus (inbegrepen). Een excursie naar de sterrenwacht in Zevenaar behoort tot de mogelijkheden (in overleg).

Indeling van de cursus:

1. kennismaken, geschiedenis van de sterrenkunde
2. de zon: levensloop
3. zonnestelsel, planeten, kometen
4. sterrenstelsels, afstanden
5. kosmologie, oerknal, zwarte gaten
6. afronden kosmologie

code 907

Wanneer: 6 x op maandagavond van 20.00-22.00 uur
Data: 2, 9, 16 febr, 2, 9, 16 mrt
Docent: Henk Meuter
Kosten: Leden € 60, niet-leden € 70
Gelrepas € 40
Bijkomende kosten: eventueel excursie

Antoon Derkinderen

Lezing over tentoonstelling

Antoon Derkinderen was rond 1900 zowel kunstschilder, glazenier, tekenaar als boekbandontwerper. Zijn werk, de grote muurschilderingen in het oude stadhuis van 's-Hertogenbosch, werd gemeenschapskunst genoemd – kunst bedoeld voor de samenleving.

Het werd al gauw een vast begrip in de Nederlandse kunstwereld en kwam te staan voor een specifiek Nederlandse richting binnen het symbolisme, met Derkinderen als voorman.

In 1907 werd hij benoemd tot hoogleraar-directeur van de Rijksakademie en als docent oefende hij veel invloed uit op jongere kunstenaars.

Vanwege de 100ste sterfdag van Antoon Derkinderen in 2025 heeft het Noordbrabants Museum in zijn geboortestad Den Bosch deze grote tentoonstelling georganiseerd.

De tentoonstelling is van 15 dec. 2025 tot 16 maart 2026 te zien in het Noordbrabants Museum in 's Hertogenbosch

Wanneer: vrijdag 6 februari 2026
Tijd: 14:00-16:00 uur
Docent: Inge van Velzen
Kosten: Leden € 7,50, niet-leden € 10

FOTO: Antoon Derkinderen, *Het tafereel der St. Janskerk met de zeven Heiligen*, 1893 © 's-Hertogenbosch, Stadhuis

De maatschappij en ik

Sombert u ook wel eens over de staat van onze democratie? Zit u niet zozeer verlegen om een mening, als wel de onderbouwing daarvan? Misschien is de gespreksgroep 'De maatschappij en ik' dan iets voor u.

Zie ook tekst op bladzijde 14

code 706

Wanneer: Maandagmorgen van 10.00- 11.30
9 febr, 9 mrt, 30 mrt
Kosten: Leden €25,00, niet-leden €30,00,
Begeleider: Agnes Legierse
mede-ontwikkelaar van
'Ruim en evenwichtig oordelen.'
Maximaal 12 personen

Lezing over tentoonstelling

Nog niet alle tentoonstellingen voor maart 2026 zijn bekend; de lezing over de derde tentoonstelling is tijdens de lezing van 6 februari bekend.

code 217

Wanneer: Vrijdag 20 maart 2026
Tijd: 14:00-16:00 uur
Docent: Inge van Velzen
Kosten: Leden € 7,50, niet-leden € 10

Cryptomunt: wat is het en hoe werkt het

Onze wereld verandert snel, onder andere door nieuwe (informatie-)technologie. Cryptomunt is zo'n fenomeen; veel in het nieuws geweest, rond 2015, nu weer minder. Je hoort of leest wel verhalen over mensen, die alles verkocht hebben en nu van hun cryptomunten de wereld rondreizen. Klopt dat wel?

In deze lezing krijg je informatie over cryptomunt en de basis waar het op gebouwd is, nl. Blockchain. Wat is het precies en kun je er ook gewoon een pizza mee betalen? Of zijn het beleggingsmunten, die met veel risico, veel verlies kunnen opleveren, maar ook veel winst?

We bekijken de techniek en de verschillen tussen cryptomunten en geld op een spaarrekening. Ook gaan we in op de overtuiging dat het de munt van de toekomst is.

Per onderdeel is er gelegenheid voor een kleine discussie en vragen stellen.

De gevaren van Bitcoin en andere cryptomunten, zoals de enorme energiebehoefte, komen ook aan de orde. Bijv. de macht van Big Tech, speelt dat hier ook? En het ontbrekende toezicht door banken en andere instanties, hoe kan dat?

Waar we het **niet** over gaan hebben is of het verstandig is om in Bitcoin of andere cryptomunten te gaan beleggen. Ook niet over wat je precies moet doen om cryptomunten te kopen en welke portals het meest betrouwbaar zijn. In deze lezing krijg je wel voldoende informatie om hier geïnformeerd over na te denken.

Wanneer: donderdag 5 maart
Tijd: 19.30 – 21.00 uur
Inleider: Debbie Tarenskeen
Kosten: Leden € 7,50, niet-leden € 10

code 322

Het brein in je buik bacteriën bepalen meer dan je denkt

Je lichaam wemelt van de bacteriën. Ze helpen bij het verteren van je eten, ze trainen je afweer en maken vitamines. Ook helpen ze je ontspannen en spelen ze een rol in je stemming en gedrag.

Via zenuwen en chemische stofjes communiceren ze met je brein; je darmen worden daarom ook wel het tweede brein genoemd. In twee sessies gaan we zien hoe je hersenen en darmen met elkaar verbonden zijn en welke invloed dit heeft op je leven en gezondheid.

code 705

Wanneer: 2 x op donderdagochtend
van 10.00 – 12.00 uur.
Data: 19 maart, 26 maart 2026
Docent: Agnes Legierse
Kosten: Leden € 20, niet-leden € 25
Max 15 personen

Hollandse meesters uit de 20e eeuw

Begin 20ste eeuw gingen Nederlandse schilders experimenteren, geïnspireerd door de vernieuwende kunst die ze zagen in steden als Brussel en Parijs. Sinds het einde van de 19de eeuw hoefde een schilderij geen natuurgetrouwe weergave van iets meer te zijn, maar wat wel? Die vraag werd door kunstenaars steeds opnieuw beantwoord. Werkend vanuit waarneming of vanuit gevoel, intuïtief, gestuurd door het materiaal of door een overdacht idee. Het leidde tot telkens een ander resultaat; herkenbaar, abstract of iets daartussenin. De resultaten waren groots. Sommige werken waren zo bijzonder dat ze, ook buiten onze grenzen, iets nieuws op gang brachten!

**In vier bijeenkomsten komen vele
Nederlandse kunstenaars voorbij.**

code 213

Wanneer: donderdagmiddag 14:00-16:00 uur
19, 26 maart 2026, 2, 9 april 2026
Docent: Inge van Velzen
Kosten: Leden € 55, niet-leden € 70
Gelrepas € 44
Max 15 personen

*Zeeuwsche kerktoeren
1911 Piet Mondriaan*

De toekomst van....

lezingencyclus

De huidige samenleving vraagt om nieuwe inzichten. Vraagt van ons, mensen, een andere, nieuwe kijk op de wereld en de eigen omgeving. Hoe houden we elkaar daarin vast en bij de les? Wat kunnen we zelf en als Nivon bijdragen aan een nieuwe beweging? Wat is daarvoor nodig?

Afgelopen jaar organiseerden we al een cyclus met als thema 'een nieuw Plan van de Arbeid'; diverse mensen gingen met elkaar hierover in gesprek. Dit jaar gaan we hierop door, maar ook met andere thema's die veel met elkaar te maken hebben.

Diverse deskundigen houden een inleiding en inspireren ons om ermee verder te gaan.

- Lezing 1** De toekomst van de arbeid
- Lezing 2** De toekomst van de natuur/landbouw
- Lezing 3** De toekomst van de Europese staat
- Lezing 4** De toekomst van de interculturele samenleving

Eind 2025 krijgt de cyclus een definitieve invulling. Hou hiervoor de gebruikelijke kanalen in de gaten. De lezingen kunnen onafhankelijk van elkaar gevolgd worden.

Wanneer: 4 x op woensdagavond,
1, 8, 15 en 22 april 2026
Tijd: 19.30 – 21.30 uur
Kosten: Leden € 7,50, niet-leden € 10
(per lezing)

code 931

code 932

code 933

code 934

Met en voor elkaar

Alles wordt georganiseerd door vrijwilligers in het land, ondersteund door een klein landelijk bureau. Bij ons gaat het om ontmoeten, ontspannen, ontdekken en ontplooiën. We geven daarbij ruimte aan de kracht van mensen die met elkaar omgaan op basis van gelijkwaardigheid en willen delen.

Geschiedenis van het Nivon

Het Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk – Nivon – toont in de naam dat het bij Nivon gaat om volksontwikkeling en natuurvriendenwerk. De volksontwikkeling ontstond in ons eigen land, het natuurvriendenwerk is destijds opgebouwd via contacten met Oostenrijkse natuurvrienden. Op initiatief van de Sociaal Democratische Arbeiders Partij (SDAP) en de vakbond NVV ontstond in 1924 een eigen 'Instituut voor Arbeiders Ontwikkeling', het IvAO, de voorloper van het huidige Nivon. Men richtte zich in hoofdzaak op het organiseren van scholing en van culturele activiteiten.

Wilt u meer weten over Nivon en onze activiteiten of heeft u zin om als vrijwilliger actief te zijn? Kijk dan op onze website (zie onderstaand).

Zo vindt u ons online

Nivon Arnhem e.o.

www.arnhem.nivon.nl

www.facebook.com/NivonArnhem

Nivon Nederland

www.nivon.nl

www.facebook.com/nivon.nl

Nivon Jong

www.nivonjong.nl

Natuurvrienden Internationaal

www.nivon.nl/internationaal

Inschrijven cursussen per post

Inschrijven voor het programma van
Nivon bij voorkeur online:

www.arnhem.nivon.nl

NIVON
natuurvrienden

Contactgegevens:

☐ Dhr. ☐ Mevr. ☐ anders

Achternaam: _____

Voornaam: _____

Geboortedatum: _____

Straat en Huisnummer: _____

Postcode en Plaats: _____

Telefoon: _____

E-mail: _____

Lidmaatschap:

- ☐ Ik ben lid van Nivon/Humanistisch Verbond
- ☐ Ik ben géén lid van Nivon/Humanistisch Verbond
- ☐ Ik wil graag lid worden van Nivon*
- ☐ Ik beschik over een Gelrepas

☐ Nummer Lidmaatschap/Nummer Gelrepas

☐ Welk bedrag mag er afgeschreven
worden van uw Gelrepas?

_____Euro

* Meer informatie en de prijzen voor het lidmaatschap vindt u op www.nivon.nl

Z.o.z.

Ik meld mij aan voor de volgende cursus:

code	cursusnaam
(1)	
(2)	
(3)	
(4)	
(5)	

Door ondertekening ga ik akkoord met de Nivon-voorwaarden (zie hierna en website).

Datum/Plaats:

Handtekening:

Annulering deelname

Na aanmelding, betaling en bevestiging rekenen wij op uw komst. Mocht u hierna toch genoodzaakt zijn te moeten annuleren, laat dit dan zo spoedig mogelijk schriftelijk of per e-mail weten bij de cursusadministratie **cursussen arnhem@nivon.nl**. Bij annulering in de laatste 4 weken voor aanvang van de activiteit bedragen de kosten 50% van de deelnemersprijs. Na de start van een activiteit is restitutie niet mogelijk tenzij er sprake is van overmacht; dit ter beoordeling van het bestuur.

Stuur dit formulier naar:

De Wasserij
t.n.v. cursusadministratie
Molenbeekstraat 26A
6824 AX Arnhem

NIVON
natuurvrienden

Over het Nivon

Nivon is een open vereniging waarin mensen met en voor elkaar werken aan een samenleving die **eerlijk** is en **groen**. We baseren ons op sociaal-democratische beginselen, hebben afdelingen, landelijke werkgroepen, vakantiehuizen én kampeerterreinen. Nivon is lid van NFI (Naturfreunde Internationale).

Bij ons kun je meedoen aan **activiteiten, cursussen** volgen, mee op **reis** en gelijkgestemden ontmoeten. Overnacht in een **natuurvriendenhuis** of op een **natuurkampeerterrein** en geniet van de rust. Je kunt ook van de ene naar de andere locatie gaan en/of daar **wandelen en fietsen**.

Nivon organiseert ook sociale en avontuurlijk reizen, **jeugd- en jongerenkampen** en onderhoudt **lange-afstandswandelpaden** en streekpaden.

Wilt u ook lid worden?

Meld u aan op www.nivon.nl

Sommige activiteiten worden ad hoc georganiseerd en staan daarom nog niet in deze programmagids. Hou 'Mededelingen' of de Nieuwsbrief in de gaten.

Colofon

Nieuwe editie nr. 7, juli 2025
Verschijning: 1x per jaar

Coverfoto: Hans Davids
Nivon is niet aansprakelijk voor wijzigingen en drukfouten.

Nivon Arnhem e.o.: Helga Bod

HV Arnhem-Rijnstreek:
Froukje Witteveen

Vormgeving: Hans Davids

Basisontwerp: Sabine Baumgarten

Drukwerk: Editoo

NIVON
natuurvrienden

HVMANISTISCH
VERBOND

Locatie De Wasserij:

Ons gebouw is een grootstedelijk centrum voor Mens & Maatschappij, Natuur & Milieu en Kunst & Cultuur.

Verhuur aan derden:

De Wasserij kan ook gehuurd worden door derden: verhuur.arnhem@nivon.nl